

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

6 Quæ sit legitimi causa imponendi vectigalis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

Principes tenentur eam facere, & factam ratam habere, vt ostensum est.

³⁶ His adde, etiam si Principes noluisse in hanc exemptionem consentire, Summi tamen Pontifices & Concilia œcumenica habebant auctoritatem eam inducendi; vt communiter docent Doctores, & probat Couarruias in pract. c. 31. n. 3. & 4. ratio est, quia habent potestatem à Christo, statuendi id, quod ad bonum spirituale Ecclesiæ & Dei honorem videtur necessarium, aut valdè expediens: atqui exemptio Clericorum à Iurisdictione sæcularium, est necessaria ad bonum spirituale Ecclesiæ & Dei honorem: ergo. Minor pater tum ex causis supra allatis; tum quia valdè vilesceret status Ecclesiasticus, & res diuinæ quas tractant, si instar laicorum ad Iudices sæculares traherentur: tum quia valdè distraherentur à rebus diuinis; nam facile à laicis possent vexari: tum quia periret libertas illa sacerdotalis, qua in laicis instruendis & corripiendis vti debent: tum denique, quia laici facile etiam causas Ecclesiasticas ad se pertraherent. Accedit quòd Principes sint subditi Pontifici sicut oues pastori: atqui Superior potest aliquem eximere à iurisdictione sui subditi, præsertim quando recta gubernatio & honor Dei id postulat. Quòd si Pontifex potuit Clericos eximere à iurisdictione sæcularium Principum; consequens est vt etiam potuerit eximere à tributis; quia tributa ob iurisdictionem penduntur; vt constat ex Apostolo ad Rom. 13. *Ideo necessitate subditi estote, non solum propter iram, sed propter conscientiam: ideo enim & tributa præstatis.*

DUBITATIO V.

Quinam Clerici sint exempti.

³⁷ *Sacris ministri, Beneficij, Religiosi.* Respondeo Primò, Omnes Clericos sacrorum ordinum, & beneficiarios & Religiosos & Religiosas exemptos esse; idque præcipuo quodam Iure est communis sententia Doctorem, teste Couarrui. in pract. cap. 31. num. 5. nam hi omnes vel firmiter Ecclesiastico statuti sunt additi, vel actū Ecclesiæ deseruiunt.

³⁸ *Clerici minores.* Secundò, Clerici minorum ordinum, & primæ tonsuræ, si non sint coniugati, secundum Canones sunt etiam à tributis liberi; etiā neque beneficiarij sint, neque in aliqua Ecclesia deseruiant. colligitur ex cap. finali, de vita & honest. Clericorum. cap. Quamquam, supra, & ex L. Presbyteros, 6 C. de Episcopis & Clericis.

Qui priuilegio fori fruuntur. Nec obstat Concilium Trident. sess. 23. c. 6. de reformat. quia loquitur solum de priuilegio fori, quo non possunt ad tribunal sæculare pertrahi: quod priuilegium Concilium non concedit, nisi illis Clericis primæ tonsuræ vel minorum ordinum, qui aut beneficium Ecclesiasticum habent, aut clericalem habitum & tonsuram deferentes, alicui Ecclesiæ ex mandato Episcopi deseruiunt, aut in Seminario Clericorum, vel in aliqua schola, vel Vniuersitate, de licentia Episcopi, quasi in via ad maiores ordines, versantur.

Consuetudo eos subijcit. Tertio, Longa tamen consuetudine contraria, Clerici primæ tonsuræ & minorum ordinum, qui nec beneficium habent, nec vlli Ecclesiæ deseruiunt, videntur hanc exemptionem amisisse, etiam si coniugati non sint; quia iam à multo tempore vectigal soluunt sicut laici. Ita Couarruias n. 9.

vt in fine ait se vidisse literas regias in hoc decretas, vt Clerici primæ tonsuræ etiam non coniugati, cogantur soluere decimam partem rei venditæ: quod tamen videtur esse contra Ius Pontificium, in cap. Quamquam, de censibus, in Sexto.

Dices, Non potest vquam valere præscriptio aut consuetudo contra immunitatem & libertatem Ecclesiasticam, vt expressè habetur in Nouella Friderici Imperatoris, quæ incipit, Cassa & irrita, & colligitur ex cap. Causam, de præscriptionibus, & cap. Clerici, de Iudicijs: ergo consuetudine non potuit hoc introduci.

Respondeo, Non posse quidem eam valere inuito Pontifice, seu non accedente libero eius consensu; sed præsumi posse hunc consensum propter commoda Principum interuenisse. nam hæc consuetudo non erat omnino à ratione aliena; præsertim ob multitudinem talium Clericorum; quorum plerique idè dumtaxat Clerici fiebant, vt à tributis eximerentur, absque vilo animo ad Ecclesiasticum statum conscendendi.

Quod ad priuilegium fori attinet, talibus Clericis iuxta Canones antiquos & Concilij Tridentini formam competens, si in Seminario vel studijs versentur, non est credibile Ecclesiam consentire aut consensisse vt possint eo per contrariam consuetudinem priuari; quia magis per hoc dignitas status Ecclesiastici laderetur, & Principibus nihil commodi accederet.

Quartò, Clerici coniugati non sunt exempti à vectigalibus, neque Iure Canonico neque consuetudine, vt rectè Couarruias, quia duo tantum priuilegia hæc conceduntur, nempe fori & canonis. vt patet cap. vnico, de Clericis coniugatis in 6. Ad quæ tamen duo requiruntur. Primò, Vt duxerint virginem, & quidem vnicam. Secundò, Vt deferant tonsuram & vestes clericales: quibus addit Concilium Tridentinum, *vt priuilegio fori non gaudeant, nisi ab Episcopo alicuius Ecclesiæ ministerio sint deputati.*

DUBITATIO VI.

Quæ sit legitima causa imponendi vectigalis.

⁴¹ *Causa vectigalis diuina.* Respondeo, Causa iusta duplex est; Prior necessitas publica, cui aliter commodè succurri nequit; vt si necessarium sit ad stipendia militaria, ad reparationes vrbiū, vel aliter ad bonum publicum valdè expediens. huc etiam pertinet status principalis sustentatio; nam & hæc ad bonum publicum pertinet: ratio est, quia sicut Principis est populū regere, ius dicere, hostes arcere, denique tranquillitatem & prosperitatem temporalem totis viribus procurare; ita vicissim populū tenetur sumptus necessarios ad hæc præbere. vnde etiam potest à Principe, si opus sit, ad hoc cogi. Sed quatuor hinc sunt requisitæ conditiones. Prima, Vt constet causam esse iustam; vel si de ea sint diuersæ opiniones, vt habeat probabiles rationes, ob quas possit prudenter statuere se hinc & nunc posse ob talem causam tributum imponere, si tales rationes non habeat, vel certè non consideret sitne iustum, quod agit, an non; sed cæco more progrediatur, non potest exigere; quia nescit an ius exigendi habeat. vnde exigendo, iniuriam populū irrogat, & ad restitutionem tenetur, nisi postea

constet causam iustam fuisse; quia mala fide acquiritur est restituendum.

Secunda, Vt causa sit vectigali proportionata; seu, vt vectigal non sit maius, quam causa postulet: qua parte enim excedit, est iniquum.

Tertia, Ne infumatur in alienos vsus; vt in prodigas largitiones, & alias expensas inuitiles, publicas vel priuatas, ad quas populus non tenetur contribuere: teste Caietano v. Vectigalia, & Petro Nauarra lib. 3. cap. 1. num. 255.

43 Quarta, Ne diutius quam causa postulat, continuetur: nisi forte noua causa superuenerit, ob quam de nouo imponi potuisset; tunc enim licebit continuare; quia causa continuatur in simili, dum in locum prioris causae, alia aequè iusta succedit.

Si causa sit permanens. Vbi tamen Aduerte ex Alphonso Castro l. 1. de lege poena. cap. 11. si causa immediata tributi non sit negotium aliquod transitorium, sed obligatio quadam permanens, (v. g. ad vindicandum perpetuò mare à piratis, itinera à latronibus) non statim cessare tributum, si aliquo anno piratae vel latrones non grassentur: quia pro ipsa obligatione exigitur, quae continua est, semperque manet; tenetur enim Princeps semper esse paratus, & habere naues & milites expeditos, secus est quando immediatè pro aliqua necessitate transitoria indicitur, illa enim cessante tributum cessat.

44 Quod si haec conditiones seruatae non fuerint, tenetur Princeps ad restitutionem, & ipso non restituente, tenetur exactor: est enim fraus & rapina; vt docet Caietanus v. Vectigalia iniqua; & consentiunt ceteri Doctores.

45 *Exactor, seu redemptor in dubio.* Circa tamen exactorem Notandum est ex Caietano, §. Occurrunt, si dubium sit an vectigal sit iustum, an iniustum, alijs affirmantibus, alijs negantibus; exactor, qui est subditus Principis, & obedientia compulsus exigit, non peccat, nec tenetur restituere; quia obedientia in dubio excusat, sicuti subditus qui compellitur ire ad bellum, quod non constat ei esse iniustum, excusatur, etiam si postea iniustum fuisse deprehendatur. ratio est, quia in dubio melior est conditio Superioris, qui ius imperandi possidet: merito enim inferior in dubio iudicium suum Superiori debet submittere, & obsequium debitum non subtrahere. Secus tamen esset, si sciret Superiorem suum dubitare, & dubitanter imperare; quia sciret tunc illum non habere ius imperandi. Si verò non est subditus, aut si non compellitur, non potest se sponte ad talia dubia vectigalia exigenda offerre; nisi tantum sciat esse Principis probitatem & prudentiam, vt merito in eius iudicio possit acquiescere. alioqui mortiferè peccat, exponens se periculo cooperandi iniustitiae, & tenetur ad restitutionem; nisi postea deprehensum fuerit iusta fuisse. ratio est, quia mala fide exegit, & lata culpa damnum intulit, sicut is, qui à suo debitore exigit aliquid, de quo ambigit an debeatur.

46 Vt autem talis exactor sit excommunicatus, quando dubitatio de iustitia vectigalis oritur ex dubitatione de potestate imponentis, quæri potest. Sed dicendum est, non esse excommunicatum, nisi ex parte rei, is qui imponit, deprehendatur potestate caruisse. si enim ille verè caruit potestate, exactor cum tali dubio exigens, ab initio excommunicatus censeri debet: quia mala fide exigit quae imponi non poterant, & ita accommodantur ei verba Bullae Cœnæ. & cap. Quam-

47 *An sit excommunicatus.*

quam, de censibus. in 6. vide Nauarrum cap. 27. num. 61. & 70.

Petes, Quid si Rex sua culpa ærarium exhausterit, v. g. ludis, conuiujs, profusis largitionibus, bellis inconsultis, poteritne urgente necessitate, noua tributa imponere?

48 *Si culpa Principis exhaustum ærarium.* Respondeo, Possè, si alia ratione non possit publicum malum auertere; quia subditi in publica necessitate tenentur opem ferre. sed hoc casu deberet Princeps omnes sumptus parum necessarios accidere; & postea cum res meliori loco fuerint, illud extraordinarium damnum, culpa sua conflatum, populo sarcire, vt rectè docet Medina quæst. 13.

Altera causa iusta imponendi vectigalis est compensatio sumptuum & damnorum acceptorum, & iusta vindicta. Tale tributum solet imponi tum subditis, qui iniquè rebellant contra suum Principem, eique causa multorum sumptuum & damnorum fuerunt; idque partim titulo iustæ punitio- nis, partim iure sarcientorum damnorum: tum etiam hostibus externis iam deuictis, qui vel damnum intulerunt, vel iniquum bellum mouerunt; vt docet Victoria relect. 4. de Iure belli, num. 57. & probat ex c. 20. Deuteron. ratio ferè est eadem, quæ in subditis rebellibus. fit enim partim iure vindictæ, quod iniuriam irrogarint; partim iure compensationis damnorum & sumptuum, quorum causa extiterunt.

DUBITATIO VII.

Vtrum vectigalia constituta super eis rebus, quæ ad usum necessarium familiae emuntur, aut venduntur, aut aduehuntur, sint iusta.

49 *Secundo, Compen- satio sum- ptuum.* Caietanus v. Vectigal, circa principium. §. Ex forma, & circa finem §. Quintum est, condemnat huiusmodi vectigalia, & solum admittit ea, quæ imponuntur rebus causâ negotiationis aduectis. eiuſdem ferè sententiæ est Driedo quoad pauperiores, lib. 2. de libert. Christiana c. 5. Probatur Primò, Quia in illis non seruatur iusta forma tributorum, quæ postulat vt pauperiores non magis onerentur quam diuites; sed quisque pro portione suarum facultatum & lucrorum. In hoc autem genere magis grauantur pauperes, quibus parua facultates & nihil lucri ex negotiatione: quod sanè videtur iniquum. Minor probatur, quia quod quis est pauperior, pluribusque liberis oppressus, eò plura de rebus suis debet vendere, & de rebus alienis emere ad necessarium vsum: diuites autem non coguntur sua vendere, & possunt ipsi alere pecora, & reliqua necessaria è suis villis parare; possunt etiam obseruare tempus, quo res sunt viliores, & tunc magno commodo coemere: ergo hoc vectigali multò magis grauantur pauperes, quam diuites. Confirmatur ex Driedone supra, vbi dicit, iniusta esse vectigalia, si sic imponantur vt plus grauentur qui iusta ratione minus sunt grauandi; vt potè si magis indigentes grauentur plus aut equaliter cum ditioribus, minusque egeribus. Iniquum est, pauperè pro rebus, quas vsu suo consumendas defert, tantòdem ad supportandum Reipub. onera soluere, quantum diues soluit pro similibus rebus equalis ponderis, ad vsu suum delatis, &c. & infra dicit,